

Případová práce - Zdena

Zdena, 29 let, v léčbě s dcerou, opakované pokusy o léčbu

Zdena nastoupila do komunity po neukončené předchozí léčbě v jiné terapeutické komunitě. Měla za sebou asi 6 léčebných pokusů, ani jeden z nich nedopadl dobře. Poprvé byla v léčbě se svou dcerou Klárou.

Ve svém životním příběhu zažívala jako svědek od dětství násilí na blízkých osobách. Mluvení o situacích z dětství se často týkala blízkých mužů, vrstevníků. Vyrůstala na vesnici a celá jejich širší rodina bydlela poblíž. Byla svědkem různých oslav a sešlostí, kde se dospělí opjeli, hádali a nakonec se poprali. Zdena bývala svědkem bitek s jejími vrstevníky. Paradoxní bylo to, že ona bitá nebyla a zároveň cítila silnou tendenci ochraňovat ty, co byli bití. Ten největší paradox bylo to, že byla silně traumatizovaná tím, že nikdy nebyla bitá. V konzultacích a při práci s moduly se ukazovalo to, jak moc si vyčítá, že nemohla nikomu pomoci a sama nebyla „potrestaná“.

Za zmínku stojí vztah s matkou, která prakticky celý život neplnila roli matky. Rodiče sice sdíleli společnou domácnost, snažili se udržovat funkční rodinu, ale nedařilo se jim to. Otec se pokusil několikrát situaci řešit tím, že odešel za prací do jiného města nebo do zahraničí. Ale rodinnou situaci to nikdy nevyřešilo. Rodiče se rozvedli v době, když bylo Zdeně 12 let. Matka si velmi rychle našla mladšího partnera a pokračovala ve svém patologickém životním stylu. Otec se s rozvodem dlouho nemohl vyrovnat. Začal ve větší míře pít alkohol, odešel pracovat do zahraničí a později si našel novou partnerku, se kterou se oženil. Vztah Zdeny s otcem byl také komplikovaný, on byl jedním z těch, co se v minulosti prali a bylo mu jedno, koho zrovna bije (syna, bratra Zdeny bil opakovaně do krve). Zdeně nikdy neublížil.

V 15 letech Zdena nastoupila na střední školu, kde se skamarádila se starší spolužačkou. Začali spolu kouřit trávu a užívat pervitin. Přes partu, se kterou užívala pervitin, se seznámila s partnerem Kryštofem.

V životě vystřídala několik vážnějších známostí, které není potřeba uvádět. Bydlela s Kryštofem, společně si našli práci a nějaký čas pracovali v továrně. Zvládli kontrolovaně užívat a dařilo se jim až do doby, než se Kryštof naučil vařit pervitin. Poté začali užívat masivně, vyhodili je z práce. Zdena začala prostituovat, byla brutálně znásilněna, několikrát hospitalizována na psychiatrii, pokusila se o sebevraždu spolykáním prášků, srazila ji tramvaj. Ve vztahu s Kryštofem se vzájemně napadli. Ten nikdy nevydělával moc peněz. Narodila se jim dcera. Chvilí dokázali bydlet sami s podporou sociálních služeb, Zdena vydělávala peníze prostitucí, Kryštof přestal vařit pervitin, občas si našel nějakou brigádu. Po cca třech letech se situace opět dramaticky změnila. Kryštof začal vyrábět, zavřeli ho do vězení za krádeže na rok. Zdena zůstala sama, byla jí odebrána dcera do předběžné pěstounské péče pěstounů.

Od odebrání dcery začala usilovat o léčbu. Dostala se do komunity. Za pomoci sociální pracovníce a pěstounů mohla být v komunitě se svou dcerou.

V komunitě se jí na začátku dařilo pojmenovávat svoje problémy a témata. Skupin o násilnících a obětech se účastnila aktivně. Zásadní byly individuální konzultace. Nahlédla v nich bezmoc a naštvaní na to, čemu byla jako dítě vystavovaná. Oplakala to, jak se dívala na zmlácené kamarády, kterým nemohla pomoci. V tomhle směru byla silně traumatizovaná, během konzultací propukala v nekontrolovatelný pláč. Nahlédla a pochopila, že se v životě několikrát vystavila situacím, kdy ohrožovala sebe jen proto, aby její blízcí nebyli v nesnázích. Často se snažila zachraňovat nefunkční partnery, vlastní matku i otce, kteří ji zatěžovali v pubertě vlastními vztahovými problémy.

Během léčby byla vystavena několika situacím, kde byla konfrontovaná s tím, že chtěla někoho ochránit (většinou se jednalo o odchod klienta z léčby), ale nemohla nic dělat. Nahlížela na tyto situace jako na možnost naučit se přijímat to, že nepomůže svým blízkým a nemůže se nechat ohrožovat. V jednom případě se vážně rozhodovala, zda odejde společně s klientkou na ulici.

V některých případech během léčby nakládala s bezmocí tak, že se přehnaně rozčilovala, byla i verbálně agresivní. Na klientku, která bydlela na stejném patře, křičela a hrubě jí urážela. Jednalo se o to, že nedokázala s klientkou domluvit systém úklidu. Druhá klientka jí neposlouchala a nedodržovala dohody. V několika případech to byla Zdena, která se jala situaci řešit křikem a ponižováním. Na skupinách se omluvila a během práce s moduly byla ráda za modelové situace a nácviky při tématu asertivního chování. Postupem času se částečně naučila svoje agresivní výpady mírnit.

Podobná situace se opakovala s dcerou. Od začátku léčby se Zdena učila zacházet s vlastní zlostí tak, aby ji nevybízela na dceři. Šlo to pomalu. Oceňovala další moduly práce s tématy agrese a výchovy dětí. Ulevilo se jí, když slyšela o podobných problémech ostatních klientek. Nestyděla se přijít se zeptat.

Při práci na modulu, kde se ukazoval rozdíl mezi agresí a násilným chováním, dokázala rozeznávat svoje násilné chování vůči druhým (ponižování spoluklientek, vyhrožování dceři apod.) a chováním, kdy se někdo chová násilně vůči ní. Bylo překvapivé, jak moc tohle pochopení rozdílu a jemných nuancí bylo pro Zdenu zásadní. Následující měsíc nemluvila o ničem jiném, než že hledá situace, kdy si může dovolit být naštvaná a kdy je na místě nebyť. Pomohlo jí to najít laskavější rovinu vztahu ke své dceři.

Léčbu ukončila úspěšným přechodem do zařízení následné péče, společně se svou dcerou. Zůstalo mnoho témat, která byla a třeba i nebyla pojmenovaná, ale Zdena odvedla velký kus práce.